

94029

Popis glasovite
POSTOJNSKE JAME

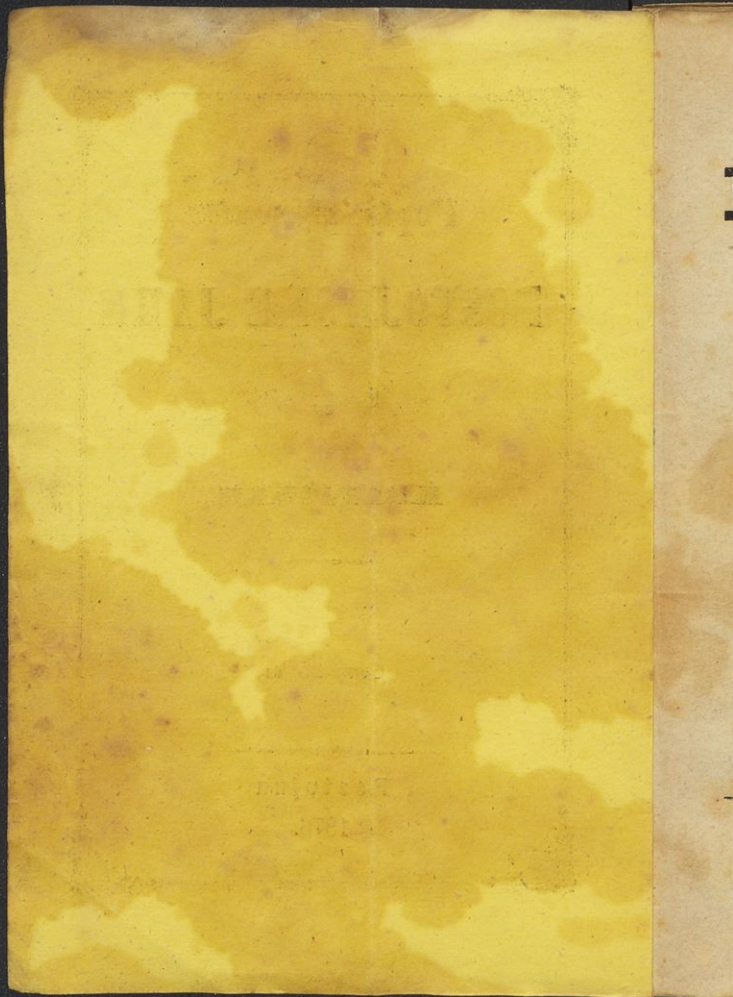
na

KRANJSKEM.

Cena 25 kr.

Postojna

1876.

Popis glasovite

Postojnske jame

na

Krajskem.

Postojna.

Natisnil M. Šaeber.

94029

94029

D 1791/1949

8 Vsešč

V v o d.

Trg Postojna (po nemško Adelsberg prav za prav Adlersberg) kateri je v naj novejšim času zaradi svojih čudovitih jam znan po celem svetu, leži na Krajskem, na naj bolj izvrstnem prelazu juliških snežnikov, skoraj 555·35 metrov nad morskim površjem povzdignjen in po 54 Kilm. naravnost po glavni cesti med mesti Ljubljano in Trstom. Ta cesta pelje naravnost skozi trg, južna-železna cesta pa se po rebrih na severno-vzhodni strani tik trga vleče; na zahodni strani se vije reka imenovana „Pivka“ po dolinah noter do vteka v Postojnsko jamo; — na severno zahodni strani se vzdiguje 672·08 mtr. visoki grič „Sovič“ vrh kterege se še vidijo razvaline v letu 1689 po streli razdanih ostankov trdnega gradiča „Adelsberg“ ali „Adlersberg“ kakor koščiki zaluščeniga orloviga gnjezda na golem skalovji.

Postojna šteje kakih 215 hiš; sredi trga na malem gričku stoji po požigu, novo sezidani grad in ne daleč od njega, v letu 1777 tudi na nekoliko zvišanem prostoru iz novega sezidana prav zala farna cerkev; četrta ure od trga, se vidi železniški

kolodvor, ki je tu naj višji med železniškimi črtami na Krasu, (587·44 mtr. nad morskim površjem). Prebivalcev ima trg okoli 2000, ki se večjidel od poljedelstva, obertnijstva in zaslužkov pri železniški in glavni cesti, prerede. V Postojni je tudi c. kr. okrajno glavarstvo, okrajna sodnija, glavna šola, bralno društvo, čitalnica, bolnišnica, železniška postaja, državni telegraf in pošta; nar boljši gostilnice so: Hotel „Adelsberger Hof,“ (kteri se je leta 1876 odperl), hotel pri ogrski kroni (ungarischen Krone) gostilna pri Levu, i. t. d.

Trg Postojna je imel zavoljo svoje lege zmiraj nekej posebne pomenljivosti. Za časa Rimljanov je imel gradič močno trdnjavo, ki je k popolnosti juliških planin pripomogla, Postojna ima naj berže svoje ime od starega geografa, navedeno Porreston. V srednjem veku je bila trdnjava, ki se je po nemško Arisperch, potem Arensperch, Arlsperch, in na zadnje Adelsberg imenovala, mejnih grofov iz Istrije lastnina od leta 1380 pa kakor dodatek patriarha Bertolda iz Akvileje. Kot fevdni gospodje so bili, ob enem tudi posestniki trga in okolice, so bili Arisperch ali Arenperch, med kterimi se leta 1149 Herman pl. Arisperch in zadnji Guarin pl. Arensperch leta 1331 najdeta. Potem se nahajajo grofji iz Gorice leta 1326, in gospodje pl. Stegberg leta 1335 kot posestniki trdnjavskega gradiča.

Leta 1371 sta kupila avstrijska vojvoda Albrecht in Leopold grasčino in trg Postojno od Janeza pl. Stegberg ki sta jo v naslednjem letu

grofu Herman iz Celja kot zastavo v last prepustila. Po letu 1403 so se zastavniki večkrat menjevali, dokler je leta 1616 cesar Ferdinand II to graščino knezu Hanzu Ullrich -u pl. Eggenberg prodal. Zavaljo vedne vojne nevarnosti od strani Turkov in Benečanov so bili Postojnski graščaki tudi poglavarji na Pivki in na krasu. Ta močna trdnjava se je Turkom tudi zmiraj upirala, pa trg in okolica sta leta 1511, 1528, 1559, 1556, in 1564 po ropu, vmoru in požigu dosti trpela. Leta 1508 so si Benečani trdnjavo prilastili jo so pa le malo časa imeli.

Leta 1722 je ces. dvorna kamera Postojnsko graščino nakupila od zadnjega lastnika Franca barona pl. Wolkensberg -a na korist kobilarije in žebčarije na Krasu, in od tega časa je graščina zmeraj državno posestvo; senožeti pa so bile leta 1749 za kobilarijo odločene in z posestvom v Pres-tranku zedinjene.

Pri razdelitvi krajske dežele v okrožja, se je tudi v Postojni leta 1748 okrožni urad za Notranjsko postavil, in se je tudi do leta 1850 obdržal. Trg je v prešnih časih po požarih dosti trpel, naj hujša sta bila leta 1731 in 1801, ktera dva sta celi trg s farno cerkvijo vred, vpepelila. Tudi ob času fracoskih vojsk je Postojna dosti trpela, v tem času je bilo v trgu višje francosko nadzorstvo in postavljen je bil še celo mali gimnazij. Tudi ob časih laških vojsk leta 1848, 1859, in 1866 so se vojne krdela tu zbirale.

Pa Postojna se ne hvali s svojim preznanstvom zaradi svoje politične ali socijalne zgodovine,

ampak temveč zaradi svojih naravnih čudežev, ki se tu pod zemljo vidijo, svojih prečudnih votlin in jam s svojimi izvrstnimi kapi, ki kot Stalagtiti od stropa vise, ali kot stalagmiti na tleh stoje. Ta stran Juliških planin med gojzdom „Hrušica“ in snežnikom se sploh ne odlikuje toliko po svojem stvarjenju na Krasu, ampak so suhe jame in vodene votline, ki se tu v malem okrogu na mnogo in v veliki obširnosti najdejo.

Naj bolj znana in sloveča pa je ravno Postojnska jama, ki je četrta ure na severo-zahodnji strani od trga oddaljena, v katero se vteka reka Pivka. Njena poglavitna pota merijo na dolžino čez 3090 mtr., stranske jame okoli 1630 mtr., in preiskana povedna jama 777 mtr. V črni jami eno uro od Postojne proti severu sredi gojzda v okrogu 303·3 mtr. se najde naj več človeških ribic (*Proteus sanguineus*). Pivka jama je četrta ure na severno-zahodnji strani od črne jame oddaljena, kjer je navpično 64·4 mtr. globoko brezdušno s' 1232 mtr. globoko vodeno votlino, skozi katero reka Pivka njenji podzemeljski tek proti severu nadaljuje.

Poldrugo uro od Postojne na jugozahodnji strani blizu grada v Orehek-u je Oreška jama 136·5 mtr. dolga, ki je bila po pravici nekdanj notri do Razdertega odperta.

Predjama (Luegg) pri skalnatem gradu dve uri od Postojne proti zahodu. Ta jama obstoji iz štirih suhih jam na dolžino 1820 mtr. in iz vodene, v katero reka Lokva pada, ki na onem kraju gore Nanos pri Vipavi na svetlo pride.

Potem je Planinska jama od trga Planine proti jugu poleg razvalin „malega grada“ (Kleinhäusel). Ta se znotrej razdeli na dve strani ter je dozdej čez 5308 mtr. preiskana. Reka Pivka ki se v Postojnsko jamo zgubi, pride čez eno miljo naravnost po podzemljskih potih tu zopet na svetlo, in združena z vodami Cirkniškega jezera, dobi ime „Unc“; med njenim daljetekom proti severu se razgubava po Planinski dolini v votline, da potem pri Vrhniki pod imenom, „Ljubljanca“ zopet na dan pride, in se slednjič izliva v Savo.

Tudi je več postranskih jam okoli Cirkniškega jezera, kakor:

Karlovica (474 mtr.) ktera se v Planinsko jamo zasuka; oddeljena je eno uro od železniške postaje na Rakek-u in pol ure od vasi Cirknice, pride blizo Rakeka dvakrat na dan, kjer se vidita dva naravna skalnata mosta. — Golobina na zahodnji strani Ložkiga mesta (102·4 mtr) skozi katero se v povodnji v Cirkniško jezero reke iztekajo. Jama pri sv. Križi, eno uro nad Ložem (587·7 mtr.) ktera hrani dosti kosti podzemljskih žival. Proti morji pri sv. Kancijani se nahaja jama „Reka“ tri četrt ure od Divač. Ta ima velikanska brezdna (94·8 — 151·7 mtr) in na dnu 910 mtr. daleč preiskano vodne hodišče. V to jamo pada voda „Reka“, ki po podzemljskem teku čez 5 milj pri Devinu kot reka „Timova zopet na dan pride, in se dalje v morje izliva. Jama pri Trebiči med Sežano in Trstom, 326·1 mtr. globoko brezdno, v katero voda Reka 360·2 mtr. daleč teče. Jama pri Lokvi blizo

Sežane obstoji iz več zvezanih jamic in je dolga 284 metrov.

V vsih tih jamah se vidi več ali manj čudovitega, toda Postojnska jama prekosi vse z njenimi naravnimi čudeži posebno pa ker se lahko polagoma obiskuje. Njena lepota in velikost prekosi tudi vse druge čudovite jame sveta. Samo dve jami jo prekosite po dolgosti, ampak ne na lepoti, namreč v Evropi Akteleker ali Baradla-jama blizu Rima Sombath na Severnem Ogrskem (5805·5 mtr. in v severni Ameriki votlina „Mamut“ v državi „Kentuki“, ki je po več votlinah 18789 metrov daleč preiskana. Na drugi strani je pa votlina „Mazocha“ blizu Blanske na Moravskem le globoka dolina, 123·2 mtrv. dolga, 134·2 globoka in 50·4 široka, po kateri teče potok Punkava. Votlina pri „Frauenmauer bei Eisenerz“ na gornjim Štajerskem je res 3792 mtr. dolga in se skoz celo goro razteza.

Postojnska jama bila je že v starem času do velikega okroglega vrha znana, to spričujejo od obiskovalcev v enem zavinku te jame zarisane letne številke, ki v trinajsto stoletje nazaj sežejo. Največji in najmikavniši del jame „Ferdinandova jama“, od velicega kroga do Kalvarske gore je bila šele leta 1818 najdena in s svojimi postranskimi deli pozneje preiskana, razmerjena, popisana in za obiskovanje pripravljena. Pri temu delu si je posebno okrožni blagajnik Jožef Jersinovič vitez pl. Löwengreif nepozabljive zasluge pridobil.

Jama je vsled najvišjega odločenja od 27. aprila 1848 posestvo državne graščine Postojnske

toda jo ne oskrbljuje graščina, ampak posebno društvo. Dohodki jame se ne smejo nikakor drugam porabiti, kakor samo za njeno olepšanje. Tadajni politični predstojnik je predsednik tega društva, ki obstoji še iz štirih udov.

Pravo razmero jame je leta 1833 Janez Ferher dovršil. Nova po obiskovanji Njih veličanstev Franca - Jožefa in Elizabete od „groba“ do „Lojbela“ se je leta 1856 za obiskovanje pripravila. Leta 1863 je bil prešnji ozki vhod v jamo razširjen, s košatimi drevesi nasajen, novi velikanski vhod skozi neko postransko jamo narejen, v jami so se ozki in težavni prelazi razširili, mnogo stopnic se je odstranilo, pota poravnale, in prelepa jama „Marije Ane“ se je za obiskovanje pripravila. Pri olepšanju jame si je posebno sedanji okrajni glavar Anton Globočnik veliko zaslug pridobil. Da se je pa tudi privožnja k jami zljajšala, izdelala se je leta 1869 lepa cesta z lepo in široko stezjo za pešce na strani, ktera se je na obeh straneh z drevesi obsadila. V jami se je napravila železna cesta, da lahko vtrujeni potnik na vozu sedeč podzemlske čudeže ogleduje. Železna cesta pelje do Kalvarije, in je 1534 mtr. dolga. Obiskovalci jame se tedaj lahko na pripravnih vozah prepeljavajo, za kar je posebna plača odmerjena. Ob časih shodov v jami se ti vozovi, k zavoljo preozkih potov ne morajo rabiti.

Popis

Postojnske jame.

Vhod v jamo. Pot do jame se zavije v trgu „Postojna,, od velike ceste tik hriba „Sovič“ ki proti severu kakor mejnik „Krasa“ stoji, in ogledalcu njegovo žalostno podobo kaže nasproti v dolini od reke „Pivka,, pretečenim zelenim senožetam. Ne daleč od vasi „Veliki otok“ in četrť ure od Postojne, se odpre zevajoči razpok v hribu, v kterega od St. Petra pritečena Pivka pada. V starih časih kakih 94·8 mtr bližeje Postojne je stal še bolj pripraven požiravnik te reke, ki ga je pa vsled potresa leta 1590 utrgana skala zasula. Tu blizo se vidi votlina z železnim prepletom, skoz katero se je nekđaj v jamo hodilo.

Vhod v pravo za obiskovanje pripravljeno in suho jamo je nekoliko višji, 18·9 mtr, nad vodnim površjem, pred njim je širok z mnogovrstnimi drevesi in germovjem obsajen prostor. Vhod v jamo je dvojni. Stari je precej nad upadom „Pivke“, je boren in nizek in z železnimi vratmi zapert. Novi vhod je bolj proti znotraj k konci predprostora odprt, ima od začetka 7·56 mtr. široko in 9·45

mtr. visoko podstrešje in je z lepimi v gotiški obliki napravljenimi vratmi zapert. Njegov zunanji pogled že sklepa na velikanost in čudovitnost notranjih jamskih prostorov.

Lega in pot v jamo. Poglavitni vhod v jamo se razteza naravnost od jugozahoda proti severno-zahodu. Pri grobu se razcepi v dva dela, od katerih eden severno-zahodnjo pot jema, se na Belvederju na severno-izhodbno stran obrne, drugi vhodno pot nadaljuje; oba se pa pri „Kalvariji“ zopet zedinita. Na „Kalvarijo se lahko od dveh strani pride, in sicer na zahodnji strani postranske jame St. Štefana, in na vshodnji strani pri tako zvanih vratih „Kalvarije“. Obej poti se zedinite vrh Kalvarije. Zunanji svet nad vhodom v jamo je strmo skoraj navpično skalovje, kateri se nad pozemljskimi votlinami čez pol drugo uro daleč proti severo-vzhodu razprostrira. Naj večja nižava jame pri vteku reke Pivke je 515·4 mtr., vhod suhe jame 534·3 mtr., gora Kalvarija v znožji 576·4 nad morskim površjem, nasproti so pa naj višji deli zunanjiga grebena nad jamo, namreč dolinski vrh le 625·7 mtr. in kozji vrh 647·8 mtr. nad morskim površjem.

V jami je po vsih hodnih potih gladka, široka in suha steza narejena, in po neravnih potih, kakor na velikemu okroglemu vrhu, plesalni dvorani in na Kalvariji so kamnate stopnice napravljene in s priroči ograjene. Hoja po jami tedaj ni težavna ali celo nevarna; tudi kamnje od stropa se ne trga in voda od vrha le redko kdaj kaplja. Toplota v

jami je skoraj zmiraj enaka, se vrsti med 7 in 9 † R. V toplejšim letnem času se obiskovalcom nasvetuje da naj se pred vstopom v jamo nekoliko ohlade. Sledi natančnejši popis posameznih delov jame.

1. Prostori jame.

ki so bili pred letom 1818 znani.

Pri vhodu, ki je proti severu obrnjen, se pride skozi železna vrata v naj bolj znani in obiskovani del jame. Iz prvega kaže pot navzdol, pa se kmalo na kviško nagne in širji postane; po zavinku proti vhodu se po malem zgubi dnevna svetloba. Dalje notri se razširijo lepi prestori, votlo šumenje podzemeljskih tekočih vod se potovalcu približa, ki stoji na vhodu velikega okroglega vrha. Pot pelje po 13 stopnjicah čez skalnati obok na sezidani most, po katerim se lahko do Pivke pride. Na prvi naravni most se naslanja drugi manjši most, ki se čez ozko in globoko brezdno razprostira, pod katerim se lahko do Pivke pride. Čez ta naravni obok se pride na „balkon“ na naj lepši stališče, za razviditi okrogli vrh.

Veliki okrogli Vrh (tudi Neptunova jama zvan) je naj večji prostor v jami, 28·44 mtr. visok, 45·5 mtr. širok in 22·7 mtr od vhoda oddaljen. Ta velikanski z sivim skalovjem potprti prostor preteka Pivka od juga proti severu v krivèni latinskega S, ki se proti vhodu v skalnate luknje razgublja in

po podzemljskih zvitih, več ur daljnih potih pri Planini iz jame z imenom Unšica zopet na dan pride.

Na strani omenjeniga naravniga mosta, kateri se na zahodno steno velikega okroglega vrha naslaja; stoji prvi spominek, ktereга je marljivi pospeševalec vsih iznajdb te jame, Jožef vitez pl. Löwengreif na onem prostoru postaviti ukazal, kjer so jo Njih veličanstvo cesar Franc I leta 1816 ogledovali.

Spominek Franz-a. Napis na črni marmorni plošči se glasi:

FRANZ I.

Kaiser von Oesterreich
der Gerechte, der Gütige, der Weise,
stand am 16. Mai 1816 hier und
besah diesen unterirdischen Schauplatz.

Josef Ritter von Löwengreif k. k. Kreiskassier,
hat dieses mit innigstem Gefühle
der Unterthansliebe und Ehrfurcht der
Mit- und Nachwelt bemerkbar gemacht.

FRANZ I.

cesar avstrijski, pravični, dobrotljivi, modri,
bil je 16. maja 1816 tukaj in je občudoval
to podzemeljsko razgledalo.

Jožef vitez pl. Löwengreif, c. k. okrožni
blagajnik, je to z notranjem čutjem, iz
ljubezni do države in ponižnosti zdajcem
in potemcem naznanil.

Umetna galerija. Od tega spominka se pride do umetno izdelane galerije, ki je bila leta 1856 iz skale izsekana, in dalje v Ferdinandovo jamo. Dotično galerijo je po povelju c. kr. okrajniga predstojnika in svetovalca Valentin-a Murnik-a zemljomerec Eunike dovršil. Dolga je 55 mtr. in 1·89 mtr. široka. Proti koncu postaja širji, kjer se lahko celi veliki okrogli vrh pregleda.

Od tukaj se pride v drugo dvorano, kjer se vidi Ferdinandov spominek. Samo do tukaj je bila jama do leta 1818 znana in obiskovana. Da se je moglo leta 1856 k temu spominku priti se je moglo čez Pivko iti; ker je pa Pivka v púvodnjih jako narasla, tako da je bil leseni most ves pod vodo, so mogli obiskovalci jame dolgo čakati, kar se zdaj, ko je galerija napravljena nič več ne zgodi. Da se pa veliki okrogli vrh natanko ogleda, je treba iti čez most v globočino, ki derži čez Pivko.

Most čez Pivko. Pred ko se k Francovem spominku pride, drži pot po 23 stopnicah navzdol na prostorček, kjer se na levi strani črni prepad vglada, na kojega robu pot v tako zvano staro jamo pelje, ktera se pa zavoljo težavnih potov prav malo obiskuje. Od tega prestorčika po 20 kamnatih stopnicah se pride na drugo počivališče, kjer se obok gori navedenega naravnega mosta vidi in od tukaj po 28 stopnicah navzdol čez nasip na 26·5 mtr. dolgi in 1·89 mtr. široki novo sezidani most čez Pivko. Sredi mosta pregleda se lahko celi veliki okrogli vrh v vsi njegovi obširnosti. Po 82 kamnatih stopnicah, ki so na eni strani s priročniki,

na drugi strani s skalami ograjene, pride se k Ferdinandovem spominku, kamor se po krajši poti čez umetno galerijo pride.

Stara jama. Stara jama je 189·6 mtr. dolga, na več krajih zelo ozka in nizka, ima na dveh mestih prav ozka prelaza in dva slapa. Znamenita je njena imeno-soba v kateri se veliko imen in letnih števil nahaja; naj starje so od leta 1213, druge so od let 1290, 1300, 1305, 1317, 1343 in 1412, brez števila pa drugih od leta 1508 naprej.

2 Jamni prostori.

ki so leta 1818 najdeni bili.

a) Ferdinandova jama.

Ferdinandov spominek. Nova jama, tudi Ferdinandova jama imenovana, je najdena meseca maja 1818 po jamskimu vodniku Luka Čič, pri priložnosti, ko so se naprave k ogledu po cesarjeviču Ferdinandu vršile. Ta jama se začne pri drugemu spominku, ki sledeči napis hrani:

In dieser Grottenhalle
Wie Zauber anzuschau'n
Wo aus dem Tropfenfalle
Sich mächt'ge Säulen bau'n
Trat ein aus fernem land
Manch hoch Erhab'ner schon
Vor allen FERDINAND
der hohe Kaisers - Sohn.

Am 17. August 1819.

Huber sculpsit.

Loewengreif posuit.

To bi se ravno v tem navnem glasu tako-le prestaviti dalo:

V te jamene prostore
 Ko čari le se zdi
 Kjer kamen vodni kane
 V stebre se spremeni
 Prišel od daljnih mej
 Je že mrskaki prost
 Alj FERDINAND naj prej
 Cesarska visokost

17. augusta 1819.

Huber sculpsit
 Loevengref posuit.

Od tega spominka, 208·6 mtr. od vhoda oddaljenja se prične leta 1872 narejena železna cesta.

Mesnica. Od spominka naprej memo lece pride se v 7·6 mtr. visoko dvorano, kjer se vidi mesnica, kjer so desne in leve kamnitne podobe špehovim kožam popolnoma enake.

Angleški vrt. Od tukaj se pride v postransko jamo, v kateri se prelepi kapeci znajdejo. Pot v ta prostor je ozka, nizka, včasih v kreber, včasih navzdol, ali vendar pripravna in pelje memo belih in bliščečih kapev. Precej naprej se pride v angleški vrt, 1·55 do 2·17 mtr. visok, zanimiv zaradi njegovih mnogih in prelepih kapev.

Demantna luknja. Malo naprej se pride v demantno luknjo, ki dobro razsvitljena, prav lep razvit daje. Po suhi in dobri memo lepih in belih kamnjev deržeči poti pride se do delfina (boljši imenovano k levu) za katerim je mala, ne ravno za nimiva postranska jama, ki se le redko obiskuje;

malo naprej se vidijo v bregu salamam in gobam enako okamnjene podobe, potem tron, kateri se na njegovem gornjem delu prav lepo blišči. Tu konča ta stranska jama, ki je z veliko gledovrednimi kamnitemi podobami zelo obdarovana in je 354·5 mtr. od glavnega vhoda oddaljena.

Štatuja matere božje. Po angleškem vrtu in čez mesnico po tisti poti nazaj grede, se pride zopet na glavno pot, ktera se je v novejšim času razširila, in poravnala. Omenjena pot pelje k podobi, ki je štatuji matere božje s sinom očitno podobna in se v senci na zadnji strani posebno razvidi.

Slap. Zdaj se prostor nad 9·5 mtr. visoko odpre, kapci so lepo beli in kamnje na stropu je v gotiški obliki lepo čez se razloženo. Tla so suha, prostor velik in zračen; tudi se pride na kraj, kjer čisti dnevni zrak pihlja, tukaj je slah, česar belo in sivo kamnje in podoba se posebno lepo odlikuje. Ne daleč od tega se vidi prosto stoječi 1·55 mtr. visoki in 0·26 mtr. debeli kapec, kateri se zavoljo njegove podobe s „Stock in Eisen“ na Dunaji tako zove. Tukaj je votlina, ki je pa sicer kratka, zopet 9·54 mtr. visoka. Med mnogovrstnimi podobami kapecev mnogobrojnih barv pride se po lepi in ravni poti v drugo 9·54 mtr. visoko dvorano, kjer se vidijo velikanske skalnate razvaline. Naprej se gre čez več velikih in malih prostorov, ki so tudi z železno ograjo prevideni in zaradi njih mnogovrstnih imenitnih kapecev občudovanja vredni; ena vrsta teh kapecev se od dalje razsvitljuje in vidi se polnočno zarijo. Malo v

rebri stoji Petrovi stol. Po 15 stopnicah na desni strani pride se v lepi 12·9 mtr. visoki prostor in se gre zopet 20 stopnjic memo tako zvane kaznilnice v velikansko in čudovito dvorano, ki se plesalna ali turnirna dvorana imenuje. Na levi strani Petrovega stola pelje prav ravna pot skozi tako zvani „tunel“ memo lepo belo ohranjenih okamenjenih podob v postransko jamo, skoz katero se tudi v plesalno dvorano pride. Pred plesalno dvorano se nahaja 4·75 mtr. visoki in 9·5 široki prostor, kjer se vidijo lepi beli kapei in briljanti.

Plesalna ali turnirska dvorana. Plesalna dvorana je 54·4 mtr. od vhoda oddaljena, je 28·4 mtr. široka, 47·7 mtr. dolga in ima 13·3 mtr. visoko skalnato podstrešje, je ravna, ima naj čistejši zrak, in blizo prav dobro pitno vodo. Precej pri vhodu, te dvorane, na desni strani, stoji kamen v spomin dvehih mož, ki sta zarad zaslug za to jamo spomina vredna, namreč temu ki jo je preiskal in za obiskovanje pripravil in temu, ki jo je skoz opisovanje svetu naznanil:

Glasi se:

Protectoribus meis
 Cultivatori meritissimo
 Josepho Jersinovitsch
 equiti de Loewengreif
 et descriptori ingenuoso
 Dr. Adolpho Schmidl.
 MDCCCLXV.

Čez več, ko 40 let se binkoštni pondeljek veliki shod v jami praznuje, pri kateri priložnosti se

razsvetlava z več tisoč svečami napravi. Na tisoče ljudi se po jamskih potih ta dan sprehaja, ki se v plesalni dvorani snidejo; izvrstna godba navabi množico plesalcev, ki se v veselem krogu sučejo. Tudi so med letom večkrat shodi v jami, ki jih kratkočasniki napravijo, pri katerih se jama ne ravno tako, pa vendar s 6000 lučimi razsvitljava.

Stolp v Pizi. Od plesalne dvorane pelje pot naprej memo lepih, belih stebrov, k kamnatemu steburu, ki se je na pol odkrušil in na drugi steber naslonil. Zarad njegove lege povprek se imenuje stolp v Pizi. Od tukaj se dojde zopet memo mnogih lepših velikih in majhnih okamnjenih podob z vsakovrstnimi barvami v 7·6 mtr. visoko dvorano, ktera več belo in sivo kamnjenih kapev hrani. Čez 18·9 mtr. dolgi nasip se pride memo 9·5 mtr. debelega, čisto belega stalagmita v veliko dvorano. Naprej gredoč, se vidi tako zvani „vodomet“, kjer se iz čisto bele skale, vodenemu curku podobni steber, vzdiguje. Na levo stran se vglada ozka luknja, z ktero se v 85·3 mtr. dolga postransko jamo pride; tla se tukaj prav lepo svetijo; memo lepih sten, ki se kakor vosek svetijo se pride v nižavo, ki se zarad njenih posebnih okamnjenih podob „voščena kamra“ mèneuje.

Ogelnica. Po glavni poti se dospe do kraja ki se „svetloba lune“ imenuje, ktero jamski vodniki po razsvitlji napravijo. Dalje se pride memo lepih stebrov, k ogelnici, kateri se po njegovi podobi tako zove. Tukaj se odpre obiskovalcu velika in visoka dvorana obdarovana z mnogobrojnimi bar-

vami, zrak je čist, in sem tertje se sliši, ki voda od stropa kaplja. Dalje se vidi, od vsakiga ptujca občudovana podoba Marije, ktera je 872 mtr. od vhoda oddaljena. Ta 11·37 mtr. visokemu stebru podobna okamnjena kepa, ki pa od zgoraj ni na spodnjem delu popolnoma zakamnjena, se zdi kakor v sredi razdelena. V zgornjem delu se vidi 3 palce vtisnjena ploša, ktero tako imenujejo in zarad čudne njene stvaritve ptujci vselej občudujejo.

Grob. Naprej na desno so piščale v orgljah, iz tenkih kapcev sestavljene; stoječe m u m i j e lepo razsvetlene, dajo prav lepi razvid; njih barva je rudečkasta ki se pa tudi sivkasto spreminja. Po lepi, trdi in suhi poti doide potnik k grobu, ki kakor nalašč izvotlen, je eden naj lepših kamnjenih podob. Oddaljen je 986 mtr. od vhoda. Na 8·5 mtr. visokim prostoru pri grobu, se vidi prav veliko lepo belih stebrov. Na levo od groba stoji čisto sami stoječi kapec „obelisk“.

b) Franc Jožefova in Elizabetna jama.

Pri grobu se zapusti Ferdinandova jama, ktera se naprej proti izhodu razširja, in skoz ktero se tukaj zopet nazaj pride. Tukaj se zavije na levo v nizko postransko jamo, ki se je pri obiskovanji Njih veličanstev cesarja Franc-Jožefa in cesarice Elizabete prvič odprla in zarad tega pomljlivega dogodka v zgodovini Postojnske jame si to ime pridobila.

Ona hrani naj lepše bele in rudeče kapce, ali prosto stoječe, ali stene in stropce. Čez 30·3 mtr. od vhoda v to jamo, postane pot zmeraj ožja in se do 69·2 mtr. kar vsa zapre. To ozko prehodišče je moralo razširjeno biti. Za njim se pride v 15·1 mtr. visoko in 17 mtr. široko dvorano, kjer se beli kapci z rudečimi roboi začenjajo. Čez tri stopnice se pride na griček, kjer se 5·7 mtr. visoki steber mesene barve znajde. Pregledavredna so lepa pregrinjala, na katerih se barve [od slepeče — belega do rožnatega spreminjajo. Od tod se pride čez 34·1 mtr. v še bolj prostorno dvorano, ki se mala Kalvariska gora imenuje.

Zdaj se doide k novem preseku, kateri je poprej dve postranski jami vezal. Narejen je bil leta 1856, je 12·3 mtr. dolg, 1·9 mtr. širok in 1·9 mtr. visok.

Za presekam 26·5 mtr. oddaljen stoji na desni 0·08 mtr. debeli in 2·83 mtr. visoki uslepljivo beli steber. Tudi se vidijo tukaj lepa in bela zagrinjala. Od tukaj naprej se vidijo naj lepši bliščeči stebri in na višavi snegobebe draperije ki niso čez 8 milimtr. debele. Obok se tu do 1·58 mtr. zniža. Prišedši čez mali griček, se zapazijo nad glavo ponarejene cevke, ki „dež“ predstavljajo in malo naprej na desno v neki dovbljini skupek, ki je dvema počez ležečima spečima dekletoma popolnoma enak. Glavi ste beli in obleka rudečurjava. Od tukaj se prostor razširja do 13·3 mtr. visokosti in 7·6 mtr. širokosti njegove kamnjene kepe so z naj lepšimi kapci prevlečene, ki se z vsa-

kim kristalom lahko merijo. Malo naprej se razširi pot v 15·1 mtr. široko in 37·9 mtr. dolgo dvorano. Od tukaj se gre lahko v več postranskih jam, od katerih ena do Lojbela drži, ki je pa le malo z naravnimi čudeži obdarovana. Pot od tukaj se obrne na levo in pelje pod nekdanj 2·83 mtr. dolgim ali zdaj odlomljenim kapcem, ki se "Damoklov meč," imenuje. Po 51 mtr. dolgi poti se dospe v drugo jamo.

Spominek Franc-a Jožefa in Elizabete. Pot pelje tukaj po treh ovinkih na zvišani, naj lepši prostor jame ki se „Belveder“ imenuje, je 366 mtr. od groba in 1352 mtr. od glavnega vhoda oddaljen. Belveder je 11·4 mtr. v [okrogu merijoči kegel z udelanimi stopnicami in na vrhu poravnan. K spominu na svečanost 11. marca 1857, pri kateri so bili Nju veličanstvi cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta navzoča stoji piramamida iz črniga marmorja, katero je dvorni svetovalec grof Andrej Hohenwart postaviti dal,—s sledečim napisom:

Heimkehrend
 von einem
 Triumphzuge
 dessen Wege landes
 väterliche Huld, und
 Milde unauslöschlich
 gezeichnet haben, weil-
 ten hier nach Eröffnung
 der nun allerhöchst dero
 Namen führenden Grotte
 am 11. März 1857

FRANZ JOSEF I.

und

ELISABETH.

die Rückseite trägt die Aufschrift

dieser Stein

künde der Zukunft

die jubelnde Freude

der Gegenwart.

Domu se vrnivši od slavodobitja, kterega pota ste milost in blagost neizbrisljivo zaznamovale, so tukaj postali po odprtji naj višja imena hranijoče jame

11. marca 1857

FRANC JOŽEF I.

in

ELIZABETA.

Zadnja stran ima napis:

Ta kamen naj prihodnosti naznani preveliko veselje sedajnosti.

Vodeni Kotel. Od Belvedera proti zahodu se vleče posebni 284·5 mtr. dolgi zavnik, zadnja jama, tudi Plutova jama imenovana, Težka pot se tukaj začne, je neravna in v razvalinah, pa pripelje ogledalca na griček, na kterega neprenehoma kapljice od stropa 19 mtr. visoko, padajo in 0·32 mtr široki kotliček napopnujejo. Lepši ni mogla narava stvarjenje kamnitega stebra predstaviti. Akoravno je pot tukaj težavna, pa naj vendar obiskovalec ne opusti se še naprej memo lepih, belih in leskečih kapcev in stalagmitov podati, dokler ne

dospe do tako imenovanega vodenega kotla. Stvarjen je kot livnik, zgoraj 22·7 mtr. in spodaj 9·5 mtr. širok. Od tod se pride k zavinku „Pivke“ koja memo dere. V gornjo postransko jamo, ki se Tartarus imenuje pa je kaj težavno priti, ker tukaj potovalcu velike skale, globoke luknje i. t. d. pot zapirajo. Ti deli jame so od poglavitnega vhoda 2275 mtr. če se skoz Ferdinandovo jamo gre oddaljeni; skoz Franc Jožefovo in Elizabetno jamo je pa dolgost 1651 mtr.

Vernimo se zopet na Belveder. Od tod se pride do puščavnika, 1·55 mtr. visoki na krogu sami stoječi podobi; dalje čez 19 mtr. na Lojbelj in od tod k postranski jami ki v Franc-Jožefovo jamo drži, na levi je druga postranska jama, ki se Löwengreif-ova jama zove.

Sv. Stefan. Od Lojbela navzdol se pride k 2·5 mtr. visokimu in 1·9 širokimu ravnemu nasipu, iz kterega se celi Lojbelj v podobi slaha vidi. Visokost tukajšniga prostora je 12·64 mtr. Na desni strani nasipa se vidi luknja, v katero se iz Lojbelja priderujoča voda zgublja. Od tega nasipa se gre čez zvišani prostor, na kraj, kjer se vidijo mogočni stebri in počez ležiječe skalovje. Med temi stebri vglada potovalce mali stalagmit, kateri je na obeh straneh na drugega naslonjen, ki je močno sv. Štefanu podoben, in je 201 mtr. od Belvedera in 1852 mtr. od glavnega vhoda oddaljen.

c) Jama Marija Ane

Od sv. Štefana se zavije proti severu jama Marije Ane. Njene podobe so jako lepe, 36 mtr. dalje se vidi na levi steni veliko pregrinjal in malih kapcev, kateri se zaradi njih črno - rujave barve „črna pregrinjala“ imenujejo, ravno tako se vidi na desni strani steber črno - rujave barve.

Brileant. Po poti, ki pelje po nasipu in je z železnimi priročniki oskrbljena se dospe čez 22·7 mtr. k uslepeče belim stebri 4·6 mtr. visokosti, ki je zdolej 0·94 in zgoraj 1·55 mtr. debel in na vrhu okrogel. Njegova bela barva, kakor tudi njegovih malih kapcev je prelepa, in ni ga v celi jami stebra, ki bi ga na lepoti prekosil, in po pravici se zove Brileant. Tik njega stoji drugi 5·55 mtr. visoki steber ravno tako, kakor bi od stropa padal, rumeno rujave barve, na katerim se vidijo ušesom podobni kapci. Na severni strani vglada se zanimiva podoba, „nastrešek“ imenovana, ki je 0·11 mtr. debela, 1·55 široka, 0·04 mtr. izrašena, in na kraju z lepo zrašenimi zobci obdarovana. Ako se tukaj nazaj ozre, vidijo se vsi kapci memo katerih se je šlo, pri razsvitljavi v njih naj lepši krasoti.

Veliki Šotor. Čez 47 mtr. od teh navedenih podob pride se k velikemu šotoru, ki meri 3·7 mtr. počez in ravno toliko na visokost; je na eni strani zaprt, na drugi odprt in ima prav zali nastrešek, je na vrhu spičast, in mesto glave, nosi 0·9 mtr. visoko stebrovje. Enake podobe se vidijo le v tem delu jame, nikakor pa drugej. Obok jame

je tukaj bel, na katerem se zapazijo mali in velikⁱ rujavo se sveteči kapci. Malo naprej postaja obok vedno višji, posebno pa ko se dospe k podnožji Kalvarske gore. Tudi pot se prične tukaj vzdigovati, ktera tukaj na desno krene, med tem ko se na levi 9·4 mtr. globoki in 10·2 mtr. dolgi prepad z lepimi rumeno-belimi kamni raztega. Nad popisanim prepadem se vidijo na črni steni prav lepi beli kapci in pregrinjala, na desni pa rujavi in svitli stebri. Ta kraj se imenuje „žalostna dvorana“.

Čez 55 mtr, od te dvorane dospe se na zvišani prostor, na katerem se potovalcu imponantni razgled odpre. Ta prostor je 155 mtr. od sv. Štefana oddaljen; dva lepa in dobro velika stalagmita stojita na desni srani, katerih prvi se velika goba drugi pa velikanski špargelj, oba pa zavoljo njih podobe tako zoveta.

Kalvarska gora. Kalvarska gora je naj večji in naj dalje proti severu odmaknjeni del cele velike jame. Od ene strani je na kamnje naslonjena sicer od vsih drugih krajev pristopna. Ta gora predstavlja na stotine kamnenih podob vsakovrstnih slik in barv, in ogledalcu vso krasoto podzemljskih čudežev na krasu predstavlja; nobena jama na svetu ne hrani tako gledališče, kot Kalvarska gora. Od kar je znajdena ima to ime; naj bržeje so mnogi stalagmiti misel na ljudstvo, ki je na Golgato drlo, priuzročili in goro „Kalvarija“ imenovali. Visoka je 41·7 mtr., in na vrhu gore je še 17 mtr. višave do oboka, tako da je tukaj obok cele 58·7 mtrv. visok. Celi tukajšni prostor meri v daljavi od juga

proti severu 202 mtr. in od zahoda proti vzhodu 195 mtr.; to je tedaj velikanski podzemeljski prostor. Pot na Kalvarijo pelje od jame Marije Ane na zahodni strani in je precej sterma; na strani zevajo strašna brezdna; ali pot v več ovinkih napravljena je pripravna in prav varna, na eni strani obzidana, na drugi pa z železnimi priroči ograjena. Od velikanskiga špargeljna se dospe čez dva ovinka na prvi zvišani prostor, kjer se vidijo velikanske počez ležijoče, z gladko skorjo prevlečene skale, med katerimi se semtertje mali ali večji stalagmiti vzdigujejo,

Na prvem ovinku na levi strani se vglada lepa podoba, ki po skalah derečo belo vodo predstavlja in se zarad tega tudi „dereči potok“ imenuje. Sredi svetlih kapcev visi „grozdu“ močno podobni kamen. Pot na drugi zvišani prostor je dosti manj sterma, ima tudi, toda manjše ovinke; tukaj se vidijo druge prav lepe podobe. Naj pred se vidiste dve jako lepi podobi na levi strani „golob in papagaj“. Naprej se vgladajo tudi na levi strani velikanski beli in rumeni stebri, kateri se „okamnjeni gozd“ imenujejo. Na vrhu tega prostora na desni strani okrogli in visoki steber ki se „Tržaška preluka“ zove.

Na tretjo višino se prav polagoma dospe. Na njenem vrhu leži velikanska skala, ki se „Noetova barka“ imenuje, na njej se brez števila zapisanih imen najde. Tudi nadvojvodinja Marija Lujza, vojvodina v Parmi počivala je 4. junija 1830 tod, in je tudi dovolila njeno ime na to skalo narisati. Zadnji del tega veličanskega gledališča je veliki

oltar, trioglata višina, ki je na desno jamo naslonjena, kjer se vidi mnogo belih stalagmitov na rujavih tleh, katerimi od zgoraj višeeči lepi stalaktiti nasprotujejo. Od oltarja naprej na desno proti vzhodu se razteza postranska 127 mtr. dolga jama, koja z malimi, lepimi in bliščečimi stalaktiti obrašeno višino hrani, ki se „očarani vrt“ imenuje.

Vrh Kalvarske gore je 2033 mtr. od glavnega vhoda oddaljen in 576·4 mtr. nad morskim površjem.

Iz vrha Kalvarske gore vrnivši zavije se proti vshodu navzdol po dobri poti med mnogimi malimi stalagmiti. Kmalo se dospe na tretjo višino, na kateri se zopet Tržaška preluka vidi in križu podobni steber. Iz tej višine se razvidi druga višina z njenimi prelepimi kapci ki se v mnogovrstnih barvah spreminjajo. Malo naprej se vidi veliko stebrov vsakakoršine velikosti, lepote in barve ki se „velika cerkev v Milanu (Mailänder dom) imenuje. V znožji druge višine stoji na desni naj višji steber v jami, kateri ima 9·45 mtr. visočine, ravno tu se vidi beli stalagmit, sv. Nikolav imenovan, in mrtvaško glavo predstavljajoča podoba. Po strmi poti se dojde v prostorno dvorano, kjer so velikanske škale z mnogimi podobami nakopičene. Kmalo potem se dospe v znožje Kalvarije, kjer dva velikanska in več malih belo - rudečih stalagmitov tako zване vrata na Kalvarijo predstavljajo. Ta prostor je 38 mtr. od sv. Štefana, od glavnega vhoda skozi Ferdinando jamo pa 1710 mtr. in od groba 762 mtr. oddaljen. Od Kalvarske gore se zavrne na levo v

Ferdinandovo jamo nazaj k grobu. Tu začne železna pot, po kateri se blizo do vhoda pelje.

Angleška kuhinja. Čez 30 mtr. dolgosti se naj prej pride v angleško kuhinjo, kjer se jama na visokost in dolgost jako razširi, in dalje čez 64 mtr. stebrored, eno vrsto po čez nametanih stebrov, na koncu katerih, se vidi podoba lesice. Dalje se pride, k 7·6 mtr. dolgim in 0·94 mtr. debelem, kakor s perjem ovenčanim počez ležijočem stebbru, tako' da pot pod njim pelje. Imenuje se podrta steber. V tem 9·5 mtr. visokim prostoru se odpre ogledalcu strahoviti razgled veliko visokih in podrlih stebrov, iz katerih se zopet novi stalagmiti vzdigujejo.

Dalje od podrtega stebra vidijo se na levo belo-sive skalnate stene in nakopičene razvaline, na desno pa mnogovrstne okamnjene podobe, med njimi pa steber, ki je bil v prešnjih časih snegobel, kterega se pa zdaj rudeča skorja prijema. Naprej se vglada zemljovid, in v 14·2 mtr. visoki dvorani dva slepoča bela 4·4 mtr. visoka stebra, kateri prvi 7·6 mtr. in drugi 5·7 mtr. v okrogu meri. Pot pelje dalje v veliko večjo dvorano, kjer se na levo v kviško vhod v nadvojvoda Jovanevo jamo vidi, ki je z železnimi vratmi zaprt. Ta jama hrani naj lepši kapce v izvorni neomadeževani svilobi. Zanimiva je gotiška dvorana, nizki prehod, malo pregrinjalo, veliki okrog, črna dvorana in rudeča dvorana. Po posebnem dovolenji je vhod v to jamo pripuščen.

Po glavni poti se odpre 303 mtr. dolga post-ranska, nič posebnega kazajoča jama.

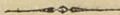
Dalje grede se vidi turška sabla, ena naj čudovitejših podob, ki jo ni enake v celi jami. Ona visi od stropa, je zgoraj 0·21 in od spodaj 0·13 mtr. široka in primerno debela. Čez 144 mtr. dalje se nahaja ribji trg, na katerem so plošasta riba, morski rak, zlata koža, speči lev in veliki slap naj bolj zanimivi. Nekoliko od tega kraja se vgleđa jamski čuvaj, kapec ki je na vrhu glavi podoben. 30 mtr. od tod oddaljena je jezdarnica.

Zagrinjalo. Dalje grede dospe se v 9·5 mtr. visoko dvorano, kjer se vidi čudapolno 1175 mtr. od vhoda oddaljeno zagrinjalo. Dolgo je 2·88 mtr. 8 milimtr. debelo in 0·31 do 0·93 mtr od stene odmaknjeno. Njegov rujavo in rumeno rižati rob, njegovi valoviti, zobčati nabirki, njegovo bliščeče-belo njegova naravna, skozvidna prevleka, gotovo vsakega ptujca in prijatla podzemeljskih čudoviteh stvaritev ostrmi. Zagrinjalu nasproti so veliki, rudeči okamnjeni izseki na sivem skalovji, ki se „kurnik in slamnata streha“ zovejo. Dalje se vidi „steber kanona“ 1137 mtr. od vhoda oddaljen, je 5·7 mtr. visok, bel bliščeč in čisto glaseč, meri 6·16 mtr. v okrogu in 2 mtr. skozi sredo. Zanimiva je dalje rudeča kamnata skorja, ki se „rudeče morje“ imenuje. Malo oddaljena med stermimi belimi in sivimi skalami se vzdiguje 5·68 mtr. visoka in 0·47 mtr. debela „velika Cipresa“. Tik nje stoji mala Cipresa.

Malo naprej čez 19 mtr. se pride do 946 mtr. od vhoda oddaljenim „Jabots“, izvrstni naravni igri; so lepo beli, fini in skozvidni, izzobčani in zarobljeni. Zanimivo je tudi tukaj nakopičeno skalovje.

Na desno od Jabots se najde naj močnejšo stoječo kepo. Ona meri 19 mtr. v okrogu, 6 do 6·3 mtr. po sredi in je 4·74 mtr. visoka. Ta podoba se ne more brez začudenja zapustiti, če se pomisli, da po opazovanji v enem letu naj več 26 kubikmili-mtr. take kepe okamni.

Čez 28·4 mtr. se pride k grobu, od koder se je prej v Franc-Jožefovo in Elizabetno jamo zavilo. Nazaj potovaje, se prehaja po poprej narejeni poti cesarjeve Ferdinandove jame.

Pretiskanje in prestavljanje bo prderžano.

